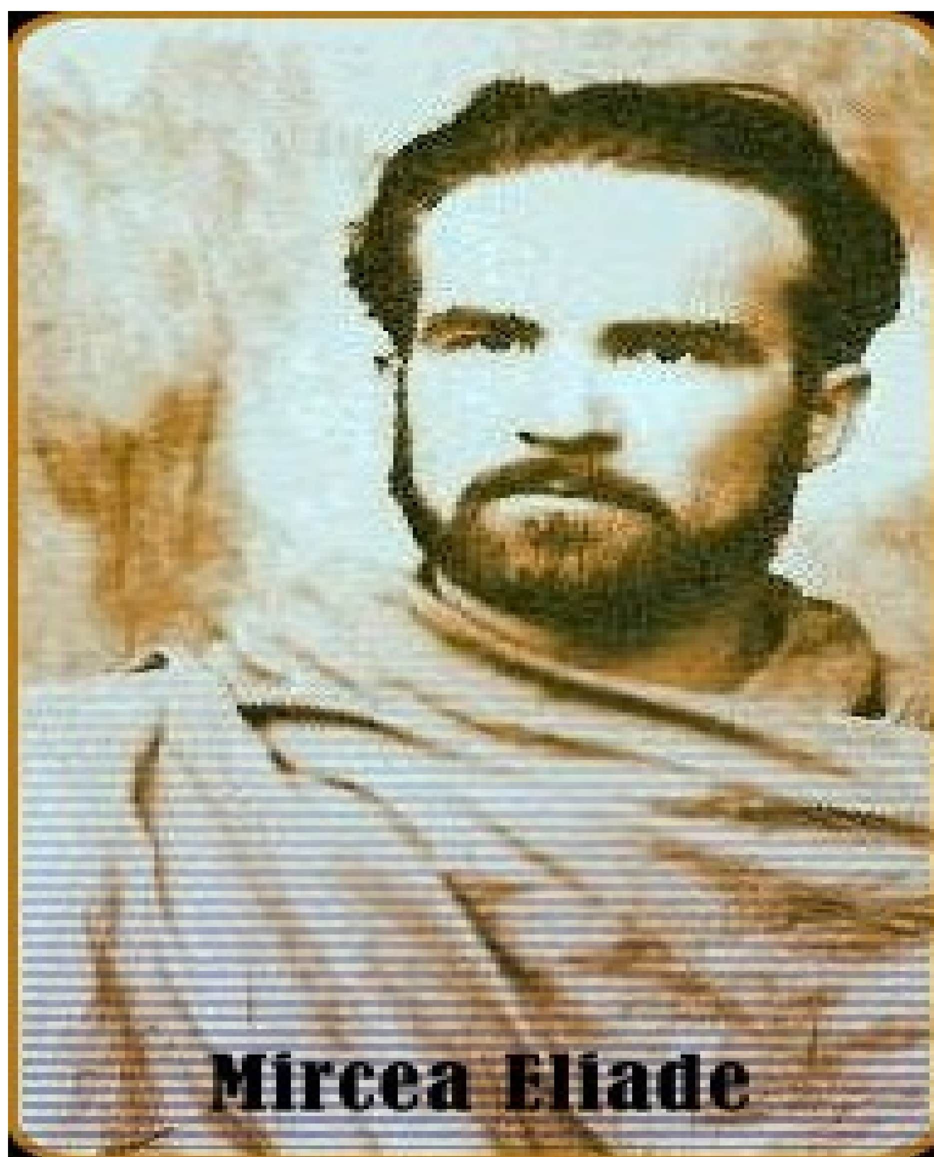
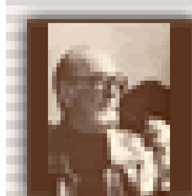

ELIADE

MIRCEA ELIADE
BIOGRAFIE

Biografie Mircea Eliade Mircea Eliade s-a nascut la 28 februarie 1907 la Bucuresti si a murit la 22 aprilie 1986 la Chicago. A facut studii de filozofie la Bucuresti, incheie cu o teza despre filozofia Renasterii (1928):la Calcuta (India 1928-1931) isi sustine doctoratul in filozofie cu o lucrare asupra gandirii si practicii yoga(1932). Intre 1933-1940, simultan cu o intensa activitate beletristica si publicistica, tine cursuri de filozofie si de istoria religiilor la universitatea din Bucuresti. In timpul razboiului este atasat cultural al ambasadei Romaniei la Londra (1940-1941) si al delegatiei romane de la Lisabona (1941-1946). Din 1946 se stabileste la Paris, unde preda istoria religiilor la o scoala de inalte studii, iar apoi la Sorbona. Solicitata in S.U.A. in 1956, va lucra in calitate de lector-consultant si imediat profesor titular si coordonator al catedrei de istorie a religiilor. Din 1985 in semn de inalta pretuire, un spatiu, spiritual a fost denumit "Catedra Mircea Eliade", la universitatea di Chicago. Opera traseaza orizonturi spirituale ale omului de geniu "Solilocvii" (1932) "Oceanografia" (1934) "Alchimia asiatica" (1935), "yoga" , "Essai sur les origines de la mystique indienne" (1936), "Cosmologie si alchimie babiloniana" (1937), "Fragmentarium" (1938), "Mitul reintegrarii" (1942), "Insula lui Euthanasius" (1943), "Comentarii la legenda Mesterul Manole" (1943), "Istoria credintelor si ideilor religioase" (1977-1978). In cei 60 de ani de la redactarea primei opere literare "Romanul adolescentului miop", "proza lui Mircea Eliade a fascinat cateva generatii si a cunoscut numeroase avataruri: lirismul si autenticitatea din Maitreyi (1933), monologul interior al "Intoarcerii din rai" (1934), fresca epocii din "Huliganii" (1935), fantasticul cu profunde radacini in folclorul autohton. "Sarpele" (1937) si "Domnisoara Cristina" (1936) si, in fine desavarsita sinteza a "Noptii de Sanziene", roman social si filozofic, unde realismul se imbina cu fantasticul, mitul si simbolul "-(Mircea Andoca). Mircea Eliade si-a impus sa cunoasca limba si cultura indiana, dar si practica yoga prin experienta proprie, precum si Tantra. L-au interesat tehnicile meditatiei si fiziologia mistica. Experienta din India se gaseste in eseurile lui Mircea Eliade, insa si in operele: "Nopti la Serampore" (1940), "Maitreyi" (1933), "Isabel si apele diavolului" (1930), "Secretul doctorului Honigberger", (1940). Operele ca: "Santier(1935), "Nunta in cer" (1939), "Lumina ce se stinge" (1934), "Douasprezece mii capete de vite" (1952), "Fata capitanului" (1955). "O fotografie veche de 14 ani" (1959), "La tiganci" (1959)," Pe strada

Mantuleasa" (1968), "Tinerete fara batranete" (1978)-cuprind si elemente de viata sociala, din lumea exotica sau autohtona, alaturi de aspectele morale, religioase, filozofice- insa acestea sunt impregnate in confesiune si subliniate poetic, dizolvata in substanta evocarii. Motivul dominant al iubirii, in proza lui Mircea Eliade apare pentru ca erosul iubirii e un ferment strecurat peste tot in impetoasele, dezlantuitele trairi ale eroilor sai. Mircea Eliade continua, in modul cel mai evident, directia prozei fantastice eminesciene, printr-o actiune programatica, fiind cosntient de infabilele resurse ale acestui filon. Prin structura si prin temperament, unele neoromanticeii deschid calea spre o creatie literara moderna. De aceea se arata preocupat de refacerea unitatii primordiale, in mitul reintegrarii in paradisul adamic, dinaintea pacatului originar. Dragostea reprezinta, in viziunea lui Mircea Eliade, o nostalgie a androginismului. "Dar eu sunt intr-un anumit sens si un om de stiinta, silindu-ma sa fiu obiectiv in cercetarile mele, si atunci cand fac literatura vreau sa ma pastrez in acea spontaneitate a visului sau a copilariei. Cum se stie tot ce facem noi in literatura e o nostalgie a copilarie si adolescentei, adica partea cea mai spontana si mai creatoare a vietii: M-au intrebat multi de ce nu mi-am tradus eu insumi literatura in englezeste, de exemplu. Probabil ca as fi putut sa o fac dar prefer sa o traduca altii. Cred ca nu puteam sa scriu literatura decat in romaneste. Dar cred ca nici n-ar fi trebuit sa scriu altfel, pentru ca limba in care am scris si scriu inca este continuitatea mea nu doar cu trecutul meu, ci cu tot trecutul culturii romanesti. N-am vrut sa ma simt de loc exilat, un om rupt de neamul lui. " Proza lui Mircea Eliade este dominata de mister, se desfasoara intr-o lume extrasenzoriala, marcata de fantastic si paranormal. In general romanele sale sunt autobiografice,grefate pe probleme intelectuale si existentiale. Ioan Petru Culianu observa ca romanele cu un pronuntat caracter fantastic alcatuiesc majoritatea beletristicii lui Eliade si le clasifica in trei cicluri care reflecta si o filozofie personala: 1 Ciclul indian,care corespundei unei profesiuni de credinta exprimat in articolul "Folclorul ca instrument de cunoastere" (1937), in care este acceptata existenta unei realitati extrasenzoriale, paranormale si din care fac parte Domnisoara Cristina(1936), Sarpele(1937). 2 Al doilea ciclu este intitulat ci clul idiotului, in care "idiotul" (sarac cu duhul) este inzestrat cu semnificatia pozitiva atribuita in traditia crestina. Aceste prime doua cicluri se caracterizeaza prin diferenta fenomenologica intre samanul care participa intr-un ritual de cautare initiatorie si samanul care are o "chemare" spre o cariera supranaturala. In primul caz, personajul este in cautarea propriilor sale forte, in al doilea, el este in mod clar instrumentul acestor forte pe care nu le poate controla in nici un fel. Aceasta filozofie personala este exprimata de Eliade atat in nuvele memorabile cum ar fi La tiganci (1959), cat si in romanul Noaptea de Sanziene (1971). 3 Al treilea este ciclul de hermeneutica si criptografie, in care se includ nuvele ca Incagnito la Buchenwald, Cele trei gratii, Dayan, Nouasprezece trandafiri, Mantaua. Ca istoric, al religiilor, Mircea Eliade este autorul a importante si ample studii si monografii despre yoga, alchimie, initiere, samanism, a mai multor teorii despre sensul si structura religiei si a mitului, grupate in jurul conceptului de hierofanie,revelatia sacrului in obiecte care inconjoara fiinta umana. Ioan Petru Culianu(1950-1991), cunoscut profesor de istoria religiilor la Universitatea din Chicago si unul dintre cei mai apropiati pana la sfarsitul vietii lui Mircea Eliade, intr-un recent studiu facea aprecieri notabile asupra activitatii stiintifice a autorului lui Maitreyi: "In ultimii 30 de ani, un alt savant in domeniul religiei nu a avut un ecou de rasunet mondial in randurile marelui public neavizat ca romanul Mircea Eliade, naturalizat cetatean american, in 1966 profesor la Universitatea cin Chicago din 1957, titular al catedrei Sewell L. Avery din 1962 si onorat ca Destinguished Service Professor... Asemenea lui Carl Gustav Jung, pe care l-a cunoscut in anii 50 la intrunirile anuale ale grupului Eranos in Ascona. Eliade a subliniat persistenta structurilor mitice in

subconstientul omului modern. Opera stiintifica a lui Eliade poate si ea fi considerata ca un inventar de teme si comportamente mitice relevante care nu reprezinta numai o colectie erudita de materiale arhaice, ci o experienta traita zilnic de milioane de oameni pretutindeni. Beletristica si opera stiintifica a lui Eliade par deci sa aiba un numitor comun si anume stabilirea unui repertoriu de comportamente care sa alcatuiasca o "antropologie filozofica". Desi refuza sa recunoasca majoritatea implicatiilor filozofice ale operei sale, Eliade si-a facut o serioasa formatie filozofica in Romania. Pentru Eliade, istoria religiilor se structureaza in jurul conceptului fundamental de "hierofanie" si anume revelatia sacrului in obiectele naturale sau artificiale, de care este inconjurata fiinta umana. Acest concept are o premisa anrtopologica dupa care sacrul se dezvaluie omului in conformitate cu niste categorii stabilite sau "arhetipuri". De exemplu cerul dezvaluie transcendenta, pamantul maternitatea si fecunditatea. Se poate observa imediat legatura intre aceasta conceptie a sacrului si teoria lui Gaston Bachelard despre " complexele elementare". O deosebita influenta au avut conceptiile lui Eliade despre spatiul si timpul sacru. Spatiul sacru este intotdeauna ca centrul universului, in timp ce timpul sacru este o repetitie a elementelor care au avut loc la origine, originea lumii. Dar ar fi o greseala sa presupunem ca Eliade ar fi un "nostalgic". Dimpotriva el a subliniat intotdeauna cu tarie ca in omul modern exista o dimensiune ascunsa, subconstienta, guvernata de existenta secreta a unor profunde simboluri religioase. Propria opera sta marturie acestei convingeri de viata. In ultimii ani de viata, in ciuda serioaselor probleme de sanatate, a continuat sa ramana angajat, cu aceasi unica, nelimitata curiozitate si entuziasm, in preocuparea de viata: cunoasterea. A declarat deseori ca istoria religiilor ar trebui sa dea dovada de mai multa originalitate, si a inceput sa se mentina la curent cu perspectivele uluitoare deschise de matematica si fizica moderna. Desi a incorporat multe notiuni stiintifice in nuvelele sale fantastice, a respins energic interpretarea ce li s-a dat uneori ca fiind o literatura stiintifico-fantastica de un tip special.

TABEL CRONOLOGIC

***1907 Mircea Eliade** s-a născut în Bucureşti, România, ca al doilea fiu al căpitanului **Gheorghe Eliade** şi al **Ioanei Eliade**. Iniţial numele tatălui său a fost **Ieremia**, şi era originar din Tecuci.*
***1914** Se mută la Bucureşti, unde urmează şcoala din strada Mântuleasa.*
***1917** Este admis la liceul **Spiru Haret**.*
***12 mai 1921 Mircea Eliade** Debutează cu Inamicul viermelui de mătase, semnând Eliade Gh. Mircea.*
***1923** Învaţă italiana pentru a putea citi Papini în original şi engleza pentru a-l citi pe Frazer. Începe să înveţe ebraica şi persana.*
***1925 Eliade** este student la filosofie la Facultatea de Litere şi Filosofie din Bucureşti.*
***1927** Prima lui vizită în Italia. Îl vizitează pe Papini, care l-a influenţat în tinereţe.*
***octombrie 1928** Absolvă Universitatea din Bucureşti cu o lucrare despre Campanella şi filosofia Renaşterii*

20 noiembrie 1928 *Pleacă în India.*
25 noiembrie - 5 decembrie1928 *Călătoreşte în Egipt. Pe* ***26 decembrie*** *ajunge la Calcutta.*
decembrie 1928 - decembrie 1931 *Face studii de filosofie, trăieşte în Calcutta unde o întâlneşte pe Maitreyi.*
Decembrie 1931 Eliade *părăseşte India şi se întoarce la Bucureşti.*
1933 Mircea Eliade *îşi ia doctoratul cu lucrarea Istorie comparată a tehnicilor Yoga.*
1936 *Între* ***iulie*** *şi* ***august*** *Eliade călătoreşte la Londra, Oxford, Berlin.*
1933-1940 simultan cu o intensă activitate beletristică, ţine cursuri de filosofie şi de istoria religiilor la Universitatea din Bucureşti.
1940 *Pleacă la Londra ca şi ataşat cultural.*
1941 *Din* ***10 februarie*** *şi până în* ***1944*** *este consilier la ambasada din Lisabona.*
16 septembrie 1945 *Se mută la Paris cu fiica lui, Giza, unde predă istoria religiilor, întâi la École Practique des Hautes Études (până în 1948), apoi la Sorbona.*
1948 *Îşi începe colaborarea la revista Critique, sub comanda lui Georges Bataille.*
15 iulie 1949 Mircea Eliade *face o călătorie în Italia, unde scrie 300 de pagini din romanul Noaptea de Sânziene.*
1950 *Participă la Congresul Internaţional de Istorie a Religiilor din Amsterdam.*
mai 1952 *Pleacă în Italia din nou.*
1 Octombrie 1956 *Pleacă la Chicago, timp de un an este Visiting Professor pentru "Haskell Lectures".*
1957 Eliade *acceptă postul de profesor titular şi de coordonator al Catedrei de istoria religiilor (din 1985 "Catedra Mircea Eliade") la Universitatea din Chicago.*
septembrie 1960 Mircea Eliade *ia parte la Congresul de istorie a religiilor la Marburg.*
1964 *Primeşte titlul de* ***Sewele L. Avery Distinguished Service Professor****.*
11 mai 1966 *Devine membru al* ***Academiei Americane de arte şi ştiinţe****.*
August - septembrie 1970 *vizitează Suedia şi Norvegia şi participă la Congresul de istorie a religiilor.*
1977 Mircea Eliade *primeşte premiul* ***Bordin*** *al Academiei Franceze.*
1985 *Devine Doctor Honoris Causa al Universităţii din Washington.*
22 aprilie 1986 *La ora 9 am,* ***Mircea Eliade*** *moare şi este incinerat a doua zi la Capela Rockfeller din Hyde Park.*

<u>Bio-bibliografie (beletristică)</u>'

1925 *Romanul adolescentului miop*
1930 *Isabel şi apele diavolului*
1933 *Maitreyi*
1934 *Lumina ce se stinge*
1934 *Întoarcerea din rai*
1935 *Şantier*
1935 *Huliganii, I-II*
1936 *Domnişoara Christina*
1937 *Şarpele*
1939 *Nuntă în cer*
1940 *Secretul doctorului Honigberger*
1955 *Noaptea de Sânziene*
1963 *Nuvele*

1969 *Pe strada Mântuleasa*
1978 *În curte la Dionis*
1980 *Nouăsprezece trandafiri*
1980 *Memorii*

PROZA FANTASTICA

Tanarul se lasa condus fara sa priveasca intotdeauna in jurul lui.Uneori se trezea ca se gandeste la aceeasi fabuloasa ecuatie pe care , de atatea luni , nu izbutea s-o rezolve. -Fii atent , Dayan! se auzi strigat , ca daca te ratacesti in somn , iti vor trebui multi ani ca sa gasesti iesirea ... -Nu dormeam , si nu mi-e somn , raspunse Orobete , rosind. Ma gandeam la a cincea teorema . Daca as intelege-o as intalege ce mi se intampla acum. -Ai sa intalegi si fara ajutorul teoremei.Dar trebuie sa ne grabim . Inaintau , i se paru , din ce in ce mai repede , traversand o suita de incapri slab luminate ale caror contururi nu le putea distinge . Curand au patruns intr-un salon cu mobile de o neobisnuita eleganta , cu tapiterii si oglinzi venetiene .S-au oprit amandoi in fata unei ferestre inalte si mari , cat jumatate din perete . -Mira ahora! exclama batranul . Priveste acum! Soarele! In cateva clipe va apune deasupra lacului... -Apune soarele! Sopti Orobete brusc emotionat. Si parca ar fi si n-ar fi acelasi soare de la noi , aduga. -Asa arata prin partile acestea , la sfarsitul lui Octombrie . N-as avea nevoie de o masina de calculat ca sa aflu a cata oara privesc apusul soarelui. Legenda ar spune: de o mie noua sute si mai bine de ani. Deci , fa socoteala. Dar , in realitate , e mult mai mult , mult mai mult ... Ii lua mana si-l trase usor spre una din usi , pe jumatate intredeschisa . -De ce-ti spun toate astea tocmai dumitale , care te lupti cu 'viclenia Timpului' , cu List der Zeit , ca sa parodiezi expresia lui Hegel , List der Vernuft , faimoasa 'viclenie a Ratiunii' ? priveste usa aceasta intredeschisa. N-o sa intram , pentru ca incaperea de alaturi nu se afla in drumul nostru. Dar de la ferestrele ei , nu se vede niciodata apusul soarelui. Si tocmai acest amanunt , in aparenta atat de banal - ca de acolo nu se poate vedea niciodate apusul soarelui - a constituit multa vreme o mare taina. Intalegi ce vreau sa spun prin acest cuvant: ' taina '. O tragedie incheiata printr-o crima , dar atat de misterioasa , atat de iscuisit cumuflata , incat nimeni n-a putut banui nimic... -Ca intr-o povestire fantastica scrisa de un poet genial , sopti Orobete. Mi-ar place s-o ascult... -Si mie mi-ar place s-o mai povestesc odata , spuse batranul apucandu-i. Dar in ritmul in care mergem noi acum , mi-ar trebui cateva zile. S-o lasam asa cum a ramas pentru toti cei din cremea aceea: o intamplare absolut inexplicabila... Mergeau mai repede ca niceodata pana acum , si dupa catva timp simti ca oboseste si , fara sa vrea , incetini pasul. -Stiu ce tot voiai sa ma intrebi de cand ne-am reintalnit , incepu batranul oprindu-se. Voiai sa ma intrebi daca este adevarat... Si nu prea stiu cum sa-ti raspund. In alte timpuri Dayan , cand oamenii iubeau legendele si , fara sa-si dea seama , prin simplul fapt ca le ascultau cu gravitate si incantare , descifrau multe taine ale Lumii - desi ei nici nu banuiau cat de mult invatau si descopereau ascultand sau povestind fabule si legende...--in alte timpuri , zic , se credea despre mine ca sunt Ahasverus , Jidovul ratacitor. Si intr-adevar , cata

vreme oamenii luau in serios povestea mea , asta eram , Jidovul ratacitor. Nu ma explic , nu ma justific. Dar daca am ramas atata vreme printre voi , faptul acesta are un intales; un intales profund si teribil. Iar cand veti fi judecati toti din acesteparti ale lumii , fie ca ati fost crestini , evrei sau sceptici si necredinciosi , veti fi judecati prin ce ati intales din povestea mea... •

MIRCEA ELIADE DESPRE...MIRCEA ELIADE

Mircea Eliade ...despre Mircea Eliade In Fragmente dintr-un jurnal va scrie:"Fiindca ma apropii(in redactarea Autobiografiei mele)de vara si toamna anului 1935 ,cand scriam Huliganii am avut curiozitatea sa recitesc acest roman .Nu-l recitisem,cred,de douazeci de ani, din perioada in care eram in Porugalia.Anumite episoade mi s-au parut admirabile.Dar n-am avut rabdare sa citesc paginile consacrate discutiilor"teoretice".Cruzimea catorva scene m-a exasperat.Totusi, poate ca tocmai salbaticia si bestialitatea acestor huligani in varsta de 20 pana la 25 de ani ii pastreaza romanului actualitatea.Caci aceste personaje cinice,crude,salbatice,au devenit familiare in Europa occidentala in ultimii zece ani.Bluzoanele negre,beatnicii se comporta in 1960 ca "huliganii" din 1930". In Fragments d'un journal M.Eliade notase:"stupefiat de descoperirile care fac subiectul romanelor mele Isabela si Lumina ce se stinge.Acesta,ultimul,ilizibil,monoton,ratat,imi apare azi ca o reactie inconstienta contra Indiei,ca o tentativa disperata de a ma apara de mine insumi-caci in timpul verii 1930 m-am decis sa ma indianizez,sa ma pierd in masa indiana.Misterul Lumini ,acest incendiu de neinteles care se aprinde intr-o noapte in Biblioteca si care provoaca, intre altele,orbirea si descentrarea bibliotecarului nu era,in fond,decat"misterul" existentei mele in casa lui Dasgupta" In revista "RAMPA" din 5 iunie 1933 marturiseste:"Anii petrecuti in India i-am trait intre bastinasi, intr-o casa bengaleza,in Himalaia si Benares.Calatoream cu clasa a treia, nu vorbeam decat dialecte indiene.Pe albi ii uram,fugeam de ei si simteam o repulsie fata de Europa si moravurile ei. - " - Cititorul lui Eliade poate fi surprins cat de des i se adreseaza omul de stiinta lui Goethe.Mitul Reintegrarii porneste de la el.Pactul cu diavolul e mitul privilegiat al scriitorului (savantului),pentru care lupta cu limitele devenise obisnuinta zilnica .Scriind despre "productivitatea greseli",autorul va traduce,pentru uzul profanilor, un gand altfel prea amenintat de conotatiile-i savante.Cu alte cuvinte,Eliade va romanta o seama dintre luptele sale cu adevarurile adinci ale fiintei. A gasi piatra filozofala,a descoperi elixirul tineretii:acestea sunt temele preferate ale scriitorului,preocupat, ca nici un alt autor,de trecutul indepartat al preistoriei si de viitorul (apropiat)al postistoriei.De aceste epoci ce scapa de sub controlul investigatiei stiintifice si ofera o sansa imaginatiei,visului,fictiunii. Mircea Eliade are o capacitate neobisnuita de a se darui:unui om,unui proiect,unei idei.A fost mereu eroul unui preaplin al iubirii. Mircea Eliade nu este omul resentimentului,el insusi afirmand la un moment dat:"Lucrul care mi se pare dezastruos este resentimentul.E ceva care paralizeaza creativitatea si care anuleaza calitatea vietii.Omul resentimentului este,pentu mine,un om nenorocit,care nu profita de viata sa.Viata lui e aproape larvara". Iar despre cultura romana si in special despre cea a elixirului,Mircea Eliade considera, pe buna dreptate ca:"Ar trebui sa se inteleaga de pe acum,si cat mai e timp ,ca destinul culturii romanesti de maine se afla in mainile putinilor intelectuali si studenti care supravietuiesc peste granite;ca acest destin al culturii romanesti echivaleaza cu insusi destinul politic al Romaniei de maine:ca ne aflam angajati intr-un moment istoric nou si ca vor supravietui numai acele neamuri care vor crea, in timp util, un stil de viata corespunzator vremurilor catre care ne

indreptam..." - " - Bibliografie: -Ungureanu,Cornel, La vest de Eden.O introducere in literatura exilului , editura Amarcord,Timisoara,1995

TRATAT DE ISTORIE A RELIGIILOR de MIRCEA ELIADE

LUNA SI MISTICA LUNARA

Simbolismul lunar

Ceea ce reiese destul de clar din acest polisimbolism al sarpelui este destinul sau lunar, adica puterea lui de fecundare, de regenerare, de nemurire prin metamorfoza.Bineinteles, daca am trece in revista cateva din atributele sau functiile lui, am putea lasa sa se creada ca aceste corespondente si valori s-au produs derivand unele din altele prin analiza. Studiul metodic al unui ansamblu religios oarecare, descompus in elementele sale morfologige, risca astfel sa-l pulverizeze. In realitate, toate valorile coexista intr-un simbol, chiar daca in aparenta, numai unele dintre ele functioneaza. Privita prin prizma experientelor religioase, lumea se reveleaza ca o totalitate. Intuirea Lunii ca norma a ritmurilor si izvor de energie, de viata si de regenerescenta a tesut oadevarata retea intre toate planurile cosmice, creand simetrii, analogii si participari intre fenomene de o infinita varietate. Nu e intotdeauna usor sa gasesti centrul unei asemenea "retele"; apar uneori in ea nuclee secundare, care ar putea lasa sa se creada ca ele sunt cele mai importante, daca nu chiar cele mai vechi.Asa de pilda, simbolismul erotic al sarpelui a "tesut" la randul sau numeroase echivalente si corespondente care imping in umbra, cel putin in unele cazuri, valentele lui lunare. intr-adevar, asistam la o serie de intersectii si corespondente ce-si raspund unele altora, referindu-se uneori la "centrul" din care deriva toate, dar alteori articulandu-se in sisteme adiacente.

Astfel intalnim ansamblul Luna- Ploaie- Fertilitate- Femeie- Sarpe- Moarte- Regenerare periodica, dar, uneori avem de-a face numai cu ansamblurile partiale Sarpe- femeie- fecunditate, sau Sarpe- ploaie- fecunditate, sau, inca, Femeie- sarpe -magie etc. O intreaga mitologie se constitue in jurul acestor "centre" secundare, impingand in umbra, pentru cel neavertizat, ansamblul original, care se gaseste totusi implicat pana si in cel mai minuscul fragment. De pilda, in binomul sarpe- apa sau ploaie, supunerea acestor doua realitati Lunii nu este intotdeauna evidenta. Nenumarate legende si mituri ne prezinta Serpi sau Dragoni controland norii, locuind in balti si alimentand lumea cu apa. Legatura serpilor cu izvoarele si cursurile de apa s-a pastrat chiar in credintele populare europene(cf., de pilda P. Sebillot,LE FOLCLORE DE FRANCE,II p.308,339 sq.) In iconografia culturilor amerindiene binomul apa- sarpe este destul de frecvent, de pilda emblema lui Tlaloc, zeul mexican al ploii, este constituita din incolacirea adoi serpi(E.SELER, CODEX BORGIA,I,p.109, fig.299); tot in CODEX BORGIA, p.9, un sarpe ranit de o sageata arata caderea ploii(L.Wiener, MAYAN AND MEXICAN ORIGINS, Canbridge 1926, pl.XIV, fig.35); in CODEX DRESDEN apa apare intr-un vas "ofidoform"; in CODEX TRO-CORTESIANUS, p.63, apa curge dintr-un vas in forma de sarpe(ibid.fig.123) etc.

Asa cum o dovedesc cercetarile lui C.Hentze(OBJETS,p32 sq.) acest simbolism isi gaseste justificarea in faptul ca luna este distribuitoarea ploilor. Uneori, ansamblul Luna -sarpe -ploaie s-a pastrat chiar si in ritual(sarpabali), asa cum este el expus in GRIHYAS UTRAS, dureaza patru luni; incepe cu luna plina Sharavana(prima luna aanotimpului ploios) si sfarseste cu luna plina Margasirsa(prima luna de iarna);cf.

J.Ph.Vogel INDIAN SERPENT LORE, p11) In 'sarpabali', coexista astfel cele trei elemente ale ansamblului originar. "COEXISTENTA" este de altfel, un fel de a vorbi; in fapt avem de-a face cu o 'tripla repetitie', cu o "concentratie" a lunii, caci apele, ca si serpii, nu numai ca participa la ritmurile lunare, dar sunt si consubstantiale lunii. Ca orice obiect sacru si ca orice simbol , Apele si Serpii realizeaza paradoxul de a fi totodata 'ei insisi' si 'altceva'; in cazul de fata , de a fi luna.

Fragmente

La ţigănci

Privi cu mirare în jurul lui. Parcă nu mai era aceeaşi încăpere, şi totuşi recunoştea, aşezate asimetric printre fotolii, divane sau oglinzi, paravanele care-l impresionaseră de cum intrase. Nu-şi putea da socoteala cum erau alcătuite. Unele foarte înalte, aproape atingând tavanul, s-ar fi confundat cu pereţii, dacă, pe alocuri, nu s-ar fi întins, prin unghiuri ascuţite, până la mijlocul odăii. Altele, misterios luminate, păreau a fi ferestre, pe jumătate acoperite cu perdele, deschizându-se spre coridoare interioare. Alte paravane, multicolor şi curios picate, sau acoperite cu şaluri şi broderii care cădeau în falduri pe covoare, confundându-se cu ele, alcătuiau, s-ar fi spus prin felul lor cum erau aşezate, alcovuri de diferite forme şi mărimi. Dar i-a fost de ajuns să-şi oprească doar câteva clipe privirile asupra unui asemenea alcov ca să înţeleagă că era o iluzie, că de fapt ceea ce vedea el erau două sau trei paravane separate care-şi împreunau imaginile într-o mare oglindă cu ape verzi-aurii. În clipa când îşi dădu seama de iluzie, Gavrilescu simţi că odaia începe să se învârtească în jurul lui şi-şi duse din nou mâna la frunte.

- Ce Dumnezeu mi-aţi făcut? repetă el.

- Nu m-ai ghicit, şopti fata cu zâmbet întristat. Şi totuşi ţi-am făcut semn cu ochiul că nu eu sunt ţiganca. Eu sunt grecoaica.

- Grecia! exclamă Gavrilescu, ridicându-se brusc în picioare. Grecia eternă!

Parcă oboseala i-ar fi pierit ca prin farmec. Îşi auzea bătăile inimii accelerându-i-se, o nemaipomenită beatitudine i se risipi ca un fior cald în tot trupul.

- Când eram în dragoste cu Hildegard, continuă exaltat, nu visam decât la asta, să facem împreună o călătorie în Grecia.

- Ai fost un prost, îl întrerupse fata. Nu trebuia să visezi, trebuia s-o iubeşti...

- Aveam douăzeci de ani şi ea nu împlinise încă optsprezece. Era frumoasă. Eram amândoi frumoşi, adăugă.

În acea clipă îşi dădu seama că era îmbrăcat într-un costum ciudat: avea pantaloni largi, asemenea şalvarilor, şi o tunică scurtă de mătase galben-aurie. Se privi mirat în oglindă, parcă i-ar fi fost greu să se recunoască"

Mircea Eliade La ţigănci şi alte povestiri. E.P.L, Bucureşti, 1969

Maitreyi

Aş vrea să mărturisesc de la început şi răspicat că niciodată nu m-am gândit la dragoste în cele dintâi luni petrecute în tovărăşia Maitreyiei. Mă ispitea mai mult faptul ei, ceea ce era sigilat şi fascinant în viata ei. Dacă mă gândeam adesea la Maitreyi, dacă în Jurnalul meu din acest timp se găsesc notate o seamă din cuvintele şi întâmplările ei, dacă, mai ales, mă tulbura şi mă neliniştea, acesta se datora straniului şi neînțelesului din ochii, din răspunsurile, din râsul ei. Este adevărat că spre fata aceasta mă simțeam atras. Nu ştiu ce farmec şi ce chemare aveau până şi paşii ei. Dar aş minți dacă n-aş spune că întreaga mea viață din Bhowanipore - nu numai fata - mi se părea miraculoasă şi ireală. Intrasem atât de repede şi fără rezervă într-o casă în care totul mi se părea neînțeles şi dubios, încât mă deşteptam câteodată din acest vis indian, mă întorceam cu gândul la viața mea, la viata noastră, şi-mi venea să zâmbesc. Ceva se schimbase, desigur. Nu mai mă interesa aproape nimic din vechea mea lume, nu mai vedeam pe nimeni în afară de musafirii familiei Sen şi începusem aproape să-mi schimb chiar şi lecturile. Încetul cu încetul, interesul pentru fizica matematică a scăzut, am început să citesc romane şi politică, apoi tot mai multă istorie.

S-a întâmplat însă altceva. Maitreyi mă întrebă într-o zi dacă vreau să învăț bengaleza, mi-ar da ea lecții. Eu îmi cumpărasem deja, din cea dintâi săptămână, un manual simplu pentru conversație bengaleză, din care citeam pe ascuns, trudindu-mă să prind înțelesul acelor cuvinte pe care le striga Maitreyi când era chemată sau când se supăra. Învățasem astfel că ghiacč înseamnă 'vin acum'; iar ki vishan! - pe care îl auzeam în orice discuție - un fel de exclamație şi mirare, ceva cam 'ce extraordinar!'. Manualul meu nu prea m-a învățat mult şi, când Maitreyi mi-a propus să luăm lecții împreună, am primit. În schimb, eu trebuia să-i dau lecții de franceză. [...]

Ne-am aşezat amândoi la masă, eu destul de departe de ea, şi Maitreyi şi-a început lecțiile. Am înțeles îndată că nu voi putea învăța bengaleza decât singur. Îmi explica atât de frumos şi mă privea atât de aproape, încât o ascultam fără să rețin nimic. Spuneam numai din când în când: 'da!'..."

·Mircea Eliade Maitreyi, Editura Minerva, Bucureşti, 1986, capitolul V

Referințe critice

Gheorghe Glodeanu

Asemenea lui Camil Petrescu, Mircea Eliade nu mai crede în superstiția scrisului frumos. Dacă înainte literatura a fost echivalată cu stilul, autorul Nopții de Sânziene nu e preocupat de imperfecțiunile de ordin lexical, ci îl fascinează ***omul*** *din scriitor. Eliade scrie nişte romane cerebrale ale căror personaje trăiesc nişte experiențe decisive. Prozatorul este torturat de întrebări, de unde numeroasele paranteze şi ezitări, care reflectă deplina lui sinceritate. Răspunsurile contează mai puțin decât interogațiile, deoarece orice concluzie înseamnă ceva finit, osificat, şi nu mai exprimă dilemele unei cunoaşteri de sine ce doreşte să coboare până la rădăcinile ființei. Câtă autenticitate, atâta originalitate, am putea spune*

despre această literatură existenţialistă în care se face elogiul faptei, similară cu creaţia.
Gheorghe Glodeanu, Poetica romanului românesc interbelic. Libra, Bucureşti, 1998

Eugen Simion
O posibilitate de renaştere printr-o mitologie nouă oferă literatura fantastică. Mircea Eliade notează de mai multe ori această idee, dând şi câteva surse ale fantasticului modern. O nuanţă trebuie reţinută: fantasticul este o experienţă într-o realitate văzută istoric. Nu o evaziune în atemporal, ci o implicare totală în istorie. Viaţa este o sumă de mituri, arhetipuri ce nu se văd.
Eugen Simion, Sfidarea retoricii. Cartea Românească, Bucureşti, 1985

George Călinescu
Mircea Eliade este cea mai integrală (şi servilă) întrupare a gidismului în literatura noastră. După André Gide, sensul artei fiind cunoaşterea (înţelege instruirea de esenţe pe cale mitologică), un artist e cu atât mai adânc cu cât trăieşte mai intens, cu cât pune mai multe 'problemeNULL, care însă nu sunt propoziţii inteligibile, ci 'trăiriNULL, 'experienţe'. Şi cum eticul e aspectul fundamental al destinului uman, problema trebuie pusă ca experienţă morală.
George Călinescu, Istoria literaturii române de la origini până în prezent. Minerva, Bucureşti, 1982

COMENTARII:

La tiganci!

- ***INTRODUCERE:***

MIRCEA ELIADE a fost unul dintre cei mai importanti istorici ai religilor . Deasemena a mai fost si etnolog,dramaturg, sociolog, folclorist,nuvelist si romancier.
Proza sa marcheaza o noua varsta a fantasticului, fiind impregnata de spirit contemporan.
Maitreyi – jurnal intim al lui eliade despre experienta personala din India.
Fortat de regimul comunist el a emigrat in Paris si apoi in America.
POVESTIREA NUVELEI
In nuvela se imbina doua plane: planul sacru (fantastic, imaginar)
planul profan (real)

- ***Planul sacru*** *reprezinta tot cea ce se petrece pe domeniul tagancilor ,unde exista fiinte initiate.*
- ***Planul profan*** *reprezinta realitatea obisnuita , exterioara de zi cu zi.*

Planul profan (real):

Accentul autorului cade pe caldura torida(element fantastic) care face trecerea de la planul real la cel sacru ,imaginar.
----Personajul principal , profesorul de muzica Gavrielescu, se urca in tramvai pentru a merge acasa. El intra in vorba cu persoanele din tramvai. De aici reiese o rima trasatura a eroului: dorinta de a comunica cu oamenii.
----Tramvaiul trece pe langa casa unor tiganici, vestite ca find malefice, iar locul unde traiau era stiut drept un loc famat. Casa ii atrage atentia lui Gavrilelscu , si mai ales umbra deasa a nucilor din curte.
----Profsorul isi aduce aminte ca si-a uitat servieta cu partituri in casa unei eleve si coboara din tramvai. Doborat de caldura el se odihneste pe o banca, in apropierea casei tigancilor.
---Tramvaiul trece pe langa el iar acesta il lasa sa plece , fara a se urca in el fapt care demonstreaza ca zapuseala de afara ,face trecerea de la planul real la ce imaginar .
----Gavrielescu se hotaraste sa mearga pe jos. Ajunge in fata casei tigancilor. Acesta repeta de trei ori "prea tarziu" atunci cand pierde si cel de al doilea tramvai. Mana destinului il indeamna sa intre la tiganci.
El este ademenit de umbra nucilor ,si starea lui de spirit se schimba , atunci cand sta la umbra lor.
----In curte apare o tigancusa tanara care il pofteste inautru , la tiganci. Acesata ii atrage atentia sa nu bea prea multa cafea, pentru a nu ramane treaz. La intrare statea o baba , care ii ofera trei fete : o tiganca, o evreica si o grecoaica, pe care trebuia sa le ghiceasca, in schimbul a trei sute de lei.

- ***Simbolul babei:*** *poate smboliza cainele cu doua capete care pazea intrtarea in Infern (din mitologia greaca).*
- *Cand intra , baba il intreaba cat este ceasul ,de aici putem deduce ca ,la tiganci, timpul are alta acceptiune. (element fantastic)*

----Cand se indreapta spre camera unde se aflau cele trei fete , dupa ce intra in planul sacru ,eroul isi aduce aminte de Hildegard, o nemtoaica pe care o iubise cu 20 de ani in urma, se simte din nou tanar , ii este frica , inima ii bate tare.
Prin rememorare ,revine la drama, la tragedia vietii sale. Este obsedat esecul in dragoste, de faptul ca nu e cu Hildegard.
----Ajuns fata in fata cu cele trei femei , acestea ii cer sa le ghiceasca pe fiecare. Acesta nu reuseste sa ghiceasca nici care-i tiganca sau evreica sau grecoaica.
Fetele spun ca ii e frica si ca pedeapsa il introduc intr-un dans, ca un ritual : o hora a ielelor.
Fetele reprezinta cele trei parce ursitoare, cele trei gratii , asemeni ca in mitologia greaca.
--- Gavrielescu , continua sa isi aminteasca de Hildegard, iubirea din trecut si sa le povesteasca fetelor. Eroul se rataceste in trecut .
Tot cea se petrece in casa tigancilor poate fi o posibila initiere, dar datorita fricii sale si a faptului ca s-a ratacit in trecut, acesta nu este apt sa se poata initia.

- ***Motivul labirintului***

----Dupa un moment , fetele dispar si Gavrielescu ramane singur in camera obscura. El se zbate sa iasa .
Se afla intr-un labirint printre paravane si oglinzi. (element fantastic)
Labirintul este un motiv obisnuit la Eliade, fiind deasemenea un motiv mitologic grec de initiere,in lumea mortilor. Gavrielescu nu reuseste sa iasa din labirint. Caldura revine si este un factor esential.

Π ***Drumul de la intuneric la lumina,*** *reprezinta triumful spiritualuilui asupra materialului dar si al vesniciei asupra perisabilului*

Draperia este o premonitie a morti, aceasta il strange din toate partile , il sugruma(element fantastic). Se petrec lucruri iesite din comun.

----Naucit, el pleaca de la casa tigancilor, pentru a-si lua servieta uitata la o eleva. Iese din planul sacru si revine inapoi in cel profan.

In jurul lui se petrec numai lucruri stranii :banii pe care ii avea in portofel se devalorizasera , pretul biletului se dublase in aceasi zi.

----Ajuns la casa Otiiliei, unde uitase partiturile, chiar in acea zi ,afla ca aceasta se maritase si plecase din acea casa.

---Ajuns acasa , cheile de la usa nu i se mai potrivesc, afla ca alcineva locuieste acolo.

Intra intr-un bar , si afla de la barman ca sotia lui plecase in Germania, dupa ce l-a cautat .

Trecerea brusca din planul sacru in cel profan: trecusera 12 ani.

Timpul din nuvela:

Timpul se rupe: in planul sacru trecusera 3 ore pe cand in planul profan ,real trecusera 12 ani. (element fantastic)

Actiunea nuvelei se desfasoara pe parcursul a 12 ani , cea ce echivaleaza cu un an cosmic.

---Gavrielescu realizeaza ca nu mai are nimic in comun cu lumea reala , nu se mai incadreaza, si hotaraste sa se intoarca la tiganci , sa afle ce s-a intamplat.

---Pe drum Gavrielescul se intalneste cu un birjar , care il pofteste in caruta , dar el nu urca deoarece nu avea bani .

Birjarul il urmareste, si cand eroul ajunge la tigancii, birjarul ii spune ca il asteapta afara.

Semnificatia birjarului

Acest barbat fusese in tinerete dricar. Ii traversa pe cei morti de pe taramul acesta pe celelant taram. Este un mesager al mortii.

---Intra la tiganci, baba ii cere o suta de lei , spunandu-i ca este treaza doar nemtoaica care se afla la a saptea usa , pe dreapta.

Gavrielescu nu nimereste din prima cea de a saptea usa. Baba il trimite singur pentru a vedea daca este initiat,capabil, dar el nu e pregatit.

----El intra in camera si o vede pe Hildegard , la fel de tanara ca in urma cu 20 de ani (element fantastic).

Timpul nu trecuse pentru ea , insa Gavrielescu apartine spatiului profan.Ii spune ca il asteapta de mult.

Finalul nuvelei: drumul spre moarte (element fantastic)

----Cei doi plaeaca din casa tigancilor, se urca in trasura, si pornesc spre o padure. Ii spune ca daca nu o auzea vorbind cu birjarul ar fi crezut ca viseaza.

Hildegard spune ca toata viata e un vis .

Trecerea pe celalant tarm a celor doi iubiti regasiti se face firesc, senin, ca intr-un vis.

Nuvela apare ca o alegorie a mortii, sau a trecerii spre moarte. Gavrielescu, proiectat pe alte coordonate , rataceste,e confuz pt ca nimereste in alta lume,

- ***ELEMENTE FANTASTICE***

1) domeniul tigancilor- in care lucrurile se desfasoara inalt timp

2) prezenta labirintului

3) cifra trei: primul nr. fundamental ,considerat perfect, expresie a totalitatii, a desavarsirii. In traditile iraniene ,aceasta cifra apare dotata cu caractere magico-religioase. Are sensuri secrete, constituie un tot indisolubil.
4)draperia: moment prevestitor al mortii
5) ruperea planului temporal
6) prezenta lui Hildegard, la fel de tanara
7) finalul neobisnuit, drum spre moarte

Universurile paralele din "La tiganci"

- ***<u>INTRAREA IN ALT TIMP</u>***

Eliade introduce un nou tip de fantastic in literatura, viziunea sa constand in prezenta unor universuri paralele.
In spatiul realitatii comune, logic si rational ,exista un alt spatiu ,ilogic si ireal, nesesizat de personaje, aflat ulterior, ori necunoscut niciodata.
Eliade demonstreaza existenta constanta a sacrului, camuflat in profan, prezenta perceputa fantastic, inexplicabila prin recursul la logica ratiunii.

- *<u>PUNCTUL DE PLECARE</u>*

Eliade pleaca de la o experienta personala; nuvela s-a cristalizat subconstient pe o experienta individuala.
Realitatea a devenit halucinanta si-a pierdut contururile stiute, este ireala.
Personajul principal, Gavrielescu ,este o enigma el se pierde, intra in alt timp.
Caldura ,lumina alba , orbitoare fac trecerea de la real la ireal.

- *<u>STRUCTURA COMPOZITIONALA</u>*

Naratiunea este organizata pe 12 episoade distincte:

1) *Calatoria cu tramvaiul*
2) *Convorbirea cu batrana*
3) *Italnirea cu cele trei fete*
4) *Cautarea labirintica*
5) *O noua intalnire cu batrana*
6) *Calatoria cu tramvaiul*
7) *Popas la locuinta doamnei Voitinovici*
8) *Ultima calatorie cu tramvaiul*
9) *Popas in fata propriei locuinte*
10) *Discutia cu patronul carciumii*
11) *Intoarcerea cu trasura,la tiganci*
12) *Intalnirea cu Hildegard*

Divizarea actiunii in 12 segmente nu este intamplatoare.
<u>Numarul 12</u> , este simbolul plenituninii, reprezinta un ciclu incheiat, inchis.

Π *<u>Pe plan fictional</u> , cele 12 secvente sugereaza proiectia in timp a unei existente mediocre: Gavrielescu, profesorul de muzica , isi retraieste ca intr-un vis ,intreaga viata.*
El trece din real in ireal fara sa stie ca a parasit lumea comuna "de aici"pentru lumea vesnica "de dincolo".

- ***<u>UNIVERSURI PARALELE</u>***

Eliade creaza doua universuri paralele, utilizand alte modalitati narative decat cele obisnuite.
In primul segment narativ, semnele universului sacru se contureaza din elementele realului.

- *In tramvai pe una din strazile Bucurestiului, profesorul de pian, ce tocmai parasise casa unei eleve,discuta cu ceilalti calatori*

In conversatia aparent banala , apar cateva cateva obsesii: casa tigancilor, apoi gradina. Amandoua , frumoase si enigmatice, incita curiozitatea.

In discutie se insinueaza apoi un motiv funebru: umbra si racoarea nucilor din curtea tigancilor.
Gavrielescu tanjeste dupa umbra si racoarea nucilor , nu numai din cauza caldurii excesive, ci dintr-o chemare nedeslusita inca, spre moarte.
Aceasta chemare mai este sugerata si de legatura sa cu colonelul Lawrence.

El nu stia cine este dar auzise vorbnduse despre el in statie. Acesta traise cu exactitate acelasi senzatie de caldura insuportabila suportata si de Gavrielescu ,in aceea zi:" arsita aceea teribila a Arabiei, l-a lovit ca o sabie. La lovit in crestet ca o sabie, amenintandu-l.

- *Gavrilelescu isi motiveaza intrarea in casa tigancilor prin dorinta de a gasi si infrunta aventura.*

El asculta de un glas venit de dincolo, o voce care il chema staruitor sub umbra imbietoare a nucilor. Acolo il intampina o "neasteptata si nefireasca racoare". Raceala pamantului ii va primi curand tot trupul.

- *Toate semnele exterioare duc spre acelasi sfarsit: istovirea trupului, senzatia caldurii apasatoare, limbajul ambiguu,oprirea timpului.*

Limbajul: *repetarea propozitiei "Prea tarziu! Prea tarziu!" ,rostita identic la intrarea si la iesirea de la tiganci rasuna ca un ramas bun adresat realului.*
Oprirea timpului: *odata cu intrarea in casa tigancilor , mecanismul ceasului s-a oprit.*

- *Constatarea o face batrana si limbajul sugereaza stingerea mecanismului constiintei.*
- *Observam ca **toate actiunile eroului sint in numar de trei:** se urca de trei ori in*

tramvai, il intampina trei fete, persoanele cu care vorbeste sunt tot trei .
Acest numar are valente simbolice, sinonim cu inceputul unei noi existente, sugerand tot odata nivelele fundamentale ale existentei : trecut , prezent, viitor.

- ***CONFLICTUL EPIC***

Nuvela intemeiaza un univers fictional inedit, in care actioneaza altfel de legi decat cele specifice realitatii cotidiene. Orice incercare de a gasi o explicatie rationala evenimentelor, esueaza.
Tot ce putem afirma cu siguranta este ca din clipa in care intra in gradina enigmatica, Gavrielescu patrunde in alt timp, ce se dezvaluie la sfarsit a fi o etapa distincta a trecerii din viata in moarte.

- ***Relatia narator- personaj***

*Naratorul **isi interzice orice interventie subiectiva in text.** El nu poate da nici o explicatie intamplarilor , inainte de a fi gasita chiar de catre personaj si cum acesta nu intelege ce i se intampla autorul sugereaza prin cuvintele lui Hildegard ,semnificatia scenariului oniric. De aceea textul este ambiguu.*

Domnisoara Christina

Proza fantastica "Domnishoara Christina" incepe cu prezentarea unei mese de seara, moment in care facem cunostinta cu personajele povestirii: doamna Moscu, cele doua fiice ale sale Sanda si Simina, domnul Egor Paschievici, pictor, si domnul Nazarie professor universitar, venit pentru sapaturile de la Balanoaia. Tot in cadrul acestei cine ne este si introdusa si domnisoara Christina, sora doamnei Moscu, moarta cu 30 de ani in urma. Musafirii isi dau seama de atmosfera plina de mister in care este invaluita casa, simtind o prezenta ciudata, fantomatica ce le tulbura somnul.

Odata cu vederea tabloului ce o reprezenta pe domnishoara Christina, oaspetii realizeaza ca prezenta mistica din casa si starile caudate ale doamnei Moscu se leaga de acea faptura enigmatic ace ii privea familiar din picture. Ei sunt intrigati, deasemea, si de comportaentul Siminei care le istoriseste basme incredibile, mintindu-i ca le stie de la doica sa, si care are o putere ciudata asupra tuturor in ciuda varstei fragede de numai noua ani.

In pelegrinarile sale prin sat, domnul Nazarie afla povestea terifianta a domnisoarei Christina, ucisa in timpul unei razmerite chiar de iubitul ei . Afla cu groaza ca aceasta era o tanara foarte frumoasa, dar de o cruzime nemaintalnita, care ucidea pasarile cu mana goala sucindu-le gatul. Era o tanara care o luase pe calea destabalarii de la 16-17 ani, daruindu-se goal ape covor taranilor care veneau doi cate doi in iatacul ei. Ii chema spunandu-le ca vrea sa-si imparta averea , cu acte, numai sa nu o omoare, moment in care iubitul ei, vechilul, cuprins de gelozie a impuscat-o, dar sfarsind la randul ei ucis la venirea amatei.

Intr-o noapte, Egor, isi viseaza un prieten mort intr-un accident stupid de strada, Radu Prajan, care-l avetizeaza ca este intr-o mare pimejdie. In acelasi visa pare si domnisoara Christina care-i vorbeste cu dragoste spunandu-I ce multi l iubeste si ce mult l-a asteptat. Ii recita versuri din poezia " Luceafarul" de Mihai Eminescu si il dezmiarda atingandu-l, mainile ei dandu-I o senzatie de caldura nefireasca, inumana. Egor isi da seama ca totul se petrece in vis, dar trezindu-se brusc isi aminteste fiecare amanunt al visului si simt mirosul puternic de violete pe care-l degaja trupul ei. Trezit, isi da seama de prezenta domnisoarei Christina si incearca sa o alunge spunand rugaciuni in gand, fiind constient de puterea pe care o exercita asupra lui, tinandu-l tintuit pe spate in pat, dar naluca paraseste camera nu inainte de a se apropia de el si a-l privi in ochi convingandul de prezenta ei si de faptul ca ea ii putea citi gandurile.

Odata cu imbolnavirea Sandei, Egor , isi da seama ca intreaga familie se afla sub puterea domnisoarei Christina si hotaraste sa cheme un medic in ciuda impotrivirii fetei.

Domnisoara Christina continua sa-i apara in vis si-l avertizeaza ca dragostea lui pentru Sanda este in zadar pentru ca ea nu va mai trai mult si-I arata, deasemenea, ca nu este singura entitate din casa, facandu-l sa simta o alta prezenta care aducea o teroare si mai rea si mai draceasca, dar care asculta de ordinele ei. Toate aceastea Egor nu le auzea din gura ei, ci ii patrundeau in minte fara stirea lui.

Doctoral Panaitescu isi da seama de starea proasta a fetei si simte prezenta terifiant din casa, atat de terifianta incat se teme sa doarma singur in odaia pregatita pentru el, preferand sa doarma in camera domnului Nazarie.

Egor ii marturiseste Siminei logodna lui cu Sanda in pivnita casei unde banuia ca fata se ascunsese. Sub petextul ca vrea sa-I duca mamei sale o sticla de boviz, Simina il atrage in pivnita. Cu cat se afundau mai adanc in intuneric, cu atat Egor se simtea cuprins de o febra ciudata si o teama imensa. Simina exercita o putere ciudata asupra, dar era calma si zambea ironic sfatuindu-l sa se intoarca daca ii este frica. Cuprins de frica se ruga de ea sa nu-l lase singur, dar ea cu un zambet superior il atinge incurajandu-l sa faca si el la fel. Egor cuprins de o frenezie

ii saruta mainile, dar fata i-a cuprins gura, infigandu-si dintii in buzele lui, facandu-l sa simta o neinchipuita, cereasca si sfanta dezmierdare in carnea lui intreaga. Simtindu-I sangele copila ii porunceste sa-I sarute pantoful, ordin la care el se supune orbeste, ea il zgarie frenetic pe piep exprimandu-si parerea de rau ca nu dispune de un bici sa-l bata. La despartire il sfatuieste san u incuie usa cu cheia, pentru ca va primi vizita Domnisoarei.

Noaptea, tarziu, aude bataile sfioase ale une femei, care intrand in camera raspandi binecunoascutul miros puternic de violete. Ea se dezbraca pe jumatate de haine imbiindu-l sa o ajute sa-si dea jos matasurile sis a o dezmierde cu cuvinte dulci. Inne bunit si scarbit in acelasi timp de pielea ei nefireasca ii saruta trupul si isi odihneste capul pe sanii ei imbietori. In timp ce ii recita versuri din "Luceafarul", el ii desfacea corsetul intr-o mistuire deliranta, simtand pe spatele ei o rana deschisa din care curgea sange, sange care totusi nu-I murdarea cosetul. Speriat si buimacit sare in piciore urla la ea ca este o moarta, dar este apostrofat ca este un muritor fricos care va muri de doul ei cautand-o in lume, cu aceste cuvinte ea parasint camera cuprinsa de o tristete imensa.

In parcul din fata casei o astepta o trasura ce parea ireala langa care se aflau domnul Nazarie, doctorul iesiti afara sa o caute pe Simina care se indreptase ca o somnambula spre salcii.

Iesit, din camera, dupa ce aceasta luase foc, Egor o salveaza pe Sanda care int-un moment de ratacire se arunca pe fereastra. Focul raspandit atrage satenii care nu incearca sa-l stinga, convinsi fiind ca asa vor scapa de strigoiul care le omora animalele. Sfatuiti de Egor ei distrug camera domnisoarei Christina cu topoare din fier. Isi da seama ca Simina a dispaut, dar stie unde sa o gaseasca , asa ca se indreapta spre pivnita inarmat cu o ranga de fier. Aici spre goaza fetei loveste pamantul cu ranga in locul unde credea el ca se afla strigoiul, in acele momente vazandu-si din nou prietenul mot cu trupul mort al Siminei in brate.

Aude cu durere de moartea Sandei si vede cum focul a mistuit intreaga casa, dar se simtea purtat in brate prin odai care se schimbau vrajite si auzea vocile oamenilor ca prin vis, incerca sa vada cine vorbea atat de aproape de el, dar nu vedea decat foc.

Maitreyi

A aparut in 1933, cind deja M. Eliade era celebru, pentru ca scrisese numeroase studii si eseuri, studiase in India si calatorise foarte mult. Romanul este o capodopera a ciclului Indian ce cuprinde volumele: "Izabele si apele diavolului", "India", "Secretul doctorului Hanigberger".

Maitreyi este o experienta morala si un roman care a sporit seria miturilor umanitatii. Protagonistii sunt misterioasa indianca Maitreyi (personaj real, fica unui mare filozof) si continentalul Allan, alias M. Eliade, care o cunoaste in perioada studiilor din India. Povestea lor este "o monografie a tulburarii" desfasurata dealungul a 15 capitole. Stilul este original, subordonat autenticului, imbinind jurnalul, corespondenta, eseul, reportajul si povestirea la persoana I, a unor amintiri a eroului.

Mitul fecioarei bengaleze se constituie treptat si dramatic, incepind cu primele capitole unde notatiile din jurnal sunt lapidare si reci si sunt complectate cu amintirile eroului. Pe Allan Maitreyi nu-l atrage initial, gasind-o chiar urita "cu ochii ei prea mari si prea negri, cu buzele carnoase, cu sinii puternici de fecioara bengaleza, crescuta prea plin, ca un fruct trecut in copt". Devine apoi curios pentru ca "nu izbuteam sa inteleg ce taine ascunde faptura aceasta". O

urmareste tot mai atent, mai ales dupa ce va locui in casa inginerului Narenda Sen, protectorul si tatal fetei. Este pentru el tot mai fermecatoare, datorita cunostintelor vaste pe care le are, dar uneori ii este antipatica din cauza ca elita calcutei o considera chiar geniala. El constata cu luciditate "fara indoiala e cea mai talentata si enigmatica fata din cite am cunoscut, dar eu pur si simplu nu pot sa fiu casatorit".

Allan o invata pe Maitreyi franceza in schimb invata de la ea bengaleaza, isi schimba autografe pe carti si reviste, isi viziteaza reciproc camerele, isi spun istorisiri, rid si pling, vorvbesc despre casatoria indiana. Allan este hotarit sa renunte la celibat, trairile lui sunt din ce in ce mai incandescente, asa cum este cea cunoscuta de erou intr-o seara pe veranda intr-un ceremonial al atingerii picioarelor goale. Jocul acesta, cunoscut numai indienilor, este insusit de europeanul Allan cu beatitudinea simturilor. El devine astfel fericitul partener al Maitreyiei.

In copila indiana coexista nevinovatia virginala si rafinamentul trairii patimase, copila de 16 ani de o inocenta primitiva, ce traieste fericirea pomului ei numit "7 frunze", dar si eruditia, care tine conferinte profund apreciate de un auditoriu select. Unul dintre momentele care ne apropie de punctul culminant al apropierilor este acela cind fata ii povesteste despre iubirea si veneratia ei pentru Guru-ul ei Robi (Tagore) de la care primise acea manta aparatoare de pacate si protectoarea destinului ei. Odata cu aceasta destainuire Maitreyi ii da si cutia cu insemnele amintirilor, o suvita din parul ei alb. Ea ii daruieste astfel iubitului prezentul ei purificat prin ruptura cu trecutul.

Eroul este tot mai dezorientat, se hotareste s-o ceara in casatorie, convins ca familia abia asteapta acest moment insa apare un nou moment de deruta cind Maitreyi il roaga disperata "lor sa nu le spui ... n-au sa primeasca niciodata sa fiu sotia ta", " trebuia sa te iubest tot timpul, de la inceput, ca un frate". Acest posibil recurs ii revitalizeaza sentimentele. Allan se hotareste sa treaca la hinduism. Maitreyi este hotarita sa-l infrunte pe tatal ei si intreaga familie, raminind devotata doar implinirii cuplului prin casatorie. Urmeaza pagini pline de poezie in care sunt descrise plimbarile celor doi, plimbari care vor fi platite scump mai tirziu, cind Chabu va divulga parintilor scena vazuta in padure si va determina declansarea rupturii. La Lacuti Maitreyi oficieaza mirifica lor logodna, dupa un ceremonial sacru, ireal de frumos, eveniment care marcheaza punctul culminant al iubiriilor.

Una din cele mai frumoase pagini ale romanului prezinta acest ritual al "nuntii in cer". Allan se retrage in Himalaya pentru a se "vindeca" printr-o singuratate deplina; din octombrie pina in februarie aude si simte un singur suflet, cel al Maitreyiei, care ii telefoneaza si ii scrie. Ea sufera pedepse tiranice de la tatal ei pentru ca incalcase legile traditionale. In numele iubirii ei pentru Allan incearca sa forteze destinul prin toate mijloacele. Daruindu-se vinzatorului de fructe spera sa fie izgonita de tatal ei pentru a-l urma pe Allan. Nefericita Maitreyi amestec de mister al eternei feminitati, este totodata purtatoarea enigmei unei Otilii asiatice dar si a dramelor eroinelor care au devenit si au ramas un mit prin marea lor dragoste cunoscute sub denumire de cupluri celebre ca Tristan si Izolda sau Romeo si Julieta. In Himalaya Allan se va vindeca doar la o a doua incercare de a iubi o femeie.

Prima incercare il arata in relatia cu o tinara muzicanta evreica tinara care-l ispiteste prin neobisnuitul ei idealism. Eroul se simte dezgustat de sine dupa

aventura pa care o are cu evreica, pentru usurinta cu care a avut aceasta legatura. Cea de-a doua incercare este o tinara care ii ofera mincare, adapost si dragoste. De la ea dobindeste puterea credintei ca "viata aceasta e o minune".

Asteapta plecarea din India ca pe o izbavire, dar cu acelasi sentiment al nedumeririi in fata Maitreyiei, un mit etern inchis pentru el. Pe Allan nu-l mai atinge vraja sacrei Devi, chiar cind il numeste soarele ei, zeul de aur si pietre scumpe. Neputindu-se intilni in acest spatiu, tinarul european se desparte de aceasta fata cu sentimentul culpei, usor de descifrat in cuvintele asezate ca motto pentru roman: "iti mai amintesti de mine Maitreyi? Si daca da ai putut sa ma ierti?". I se da un raspuns celebru dupa 42 de ani cu o replica ce poarta semnatura Maitreyi Devi, intitulata "Dragostea nu moare".

„Nopţi la Serampore” Nuvelă fantastică

Scrierile literare ale lui Mircea Eliade au ca punct de plecare fie „experienţa”, trăirea nemijlocită, intensă a realităţii, mai ales sub aspect spiritual şi erotic, fie realităţi paralele, fantastice, reflectând „experienţa sacrului”, a unei ordini suprafireşti ce interferează in diverse chipuri cu ordinea existenţei profane. Din cea dintâi categorie fac parte romanele „Isabel şi apele diavolului”, „Maitreyi”, „Intoarcerea din rai”, „Huliganii”, din cea de-a doua, nuvelele „Domnişoara Christina”, „Sarpele”, „Secretul doctorului Honigberger”, „Nopţi la Serampore”, „Nuvele”, „Pe strada Mântuleasa”, „In curte la Dionis”, „Tinereţe fără tinereţe” şi „Nouăsprezece trandafiri”.

“In epica sa fantastică, Mircea Eliade tinde să regăsească gustul prozei eminesciene pentru marile mituri cosmogonice. Imaginaţia poetică a autorului n-are incă aripi; cu toate că intuiţia misterului nu-i lipseşte şi nici darul evocării unui cadru propice ştergerii hotarului care desparte realitatea cotidiană de miraculos. Vie la Mircea Eliade este mai ales o curiozitate a spiritului pentru orice iese din datele experienţei comune, construcţii metafizice, impulsuri erotice nefireşti, practici magice.” Ov. S. Crohmălniceanu

Nuvela este specie a genului epic, in proză, apărută in literatura europeană in secolul al XV-lea. Etimologia termenului indică faptul că, incă de la origine, nuvela s-a impus prin „noutatea” subiectelor abordate. Ulterior, o trăsătura distinctivă a acestui tip de scriere narativă a devenit tendinţa de obiectivare, de eliminare sau de atenuare a prezenţei naratorului. Există tipuri variate de nuvele, diferenţiate fie in funcţie de perioadele culturale in care au fost scrise şi de curentele literare in care se inscriu, renascentistă, romantică, realistă, naturalistă etc., fie din perspectiva tematică, istorică, psihologică, fantastică, filozofică, anecdotică etc. .

Fantasticul este un tip modern de literatură narativă, caracterizat prin mister, suspans, incertitudine. Deşi fantasticul in sens larg este prezent nu numai in artă, ci şi in multe alte manifestări ale spiritualităţii omeneşti din cele mai vechi timpuri, literatura fantastică este recunoscută ca o specie literară aparte abia din secolul al XIX-lea. Aceasta se caracterizează prin apariţia subtilă a unui element misterios, inexplicabil, care perturbă ordinea firească a realitaţii.

Nuvela “Nopţi la Serampore” se încadrează in proza fantastică a lui Mircea Eliade şi apare in 1940, intr-o plachetă, alături de nuvela “Secretul doctorului Honigberger”, ambele nuvele având punctul de plecare in intâlnirea autorului cu insolitul lumii indiene, pe parcursul bursei de studii la Calcutta.

Tema operei “Nopţi la Serampore” o constituie experienţa existenţială neobişnuită, pe care o trăieşte naratorul: ieşirea din timpul şi din spaţiul real.

Relatarea se face la persoana I, naraţiunea desfăşurându-se la nivelul a trei timpuri: prezentul, în care naratorul îşi aminteşte această întâmplare, trecutul apropiat, în care s-a petrecut ciudata lui aventură, şi trecutul îndepărtat, timp în care a intrat, fără voie, tânărul european. Confesiunea făcută la prezent, prima propoziţie a textului, explică titlul nuvelei, nopţile din Serampore sunt mitice, magice, iar spaţiul e incărcat de sacralitate.

Pe vremea când se afla la studii in India, naratorul se împrietenise cu alţi doi europeni: Bogdanof şi Van Manen. Cei trei obişnuiau să-şi petreacă week-endurile la Serampore, la cabana lui Budge, prietenul lui Van Manen. Intr-una din seri stând de vorba cu gazda lor, aceasta ii spune că-l văzuse noaptea, la marginea pădurii, pe Suren Bose, un profesor universitar din Calcutta, renumit pentru respectul ce-l are pentru credinţa tradiţională şi practicile tantrice. Acesta neagă că s-ar fi aflat noaptea aceea in pădure, dar intr-una din serile când mergeau cu maşina spre reşedinta lui Budge, cei trei il văd din nou pe Bose mergând spre pădure. După miezul nopţii, povestitorul, Van Manen şi Bogdanof pornesc spre Calcutta, intr-o maşină condusă de şoferul gazdei. La un moment dat insă toţi trei au impresia că străbat locuri necunoscute, deşi nu exista un alt drum pe care să se fi rătăcit.

Elementul misterios, inexplicabil, care stârneşte neliniştea personajelor este ţipătul disperat al femeii venit din pădure in miez de noapte. Această intruziune a unei „alte realităţi" intrigă personajele, şi pe cititor in acelaşi timp, aceştia se străduiesc să inţeleagă ce se intamplă, să găsească o justificare a evenimentelor cât mai logică.

Cei trei europeni coboară din masină intrând in pădure, cautând femeia aflată in pericol. Orice căutare este însă zadarnică, după o vreme, cei trei dându-şi seama că în junglă nu se afla nici o fiinţă omenească; mai mult decât atât, fiecare dintre ei trăiau nişte senzaţii ciudate „aveam necontenit senzaţia că visez şi că nu mă pot trezi din vis" ca şi când pădurea ar fi exercitat asupra lor efecte magice. Incertitudinea relatării este punctul fundamental al fantasticului modern, care se bazează pe caracterul „deschis", problematizant, spre deosebire de naraţiunile fabuloase tradiţionale, basmul, legenda etc., care infăţiseaza lumi „inchise", fără atingere cu realitatea cotidiană. In vreme ce literatura fantastică oferă cititorului imaginea unor fapte si lucruri posibile, oricât ar fi de improbabile, fabulosul, miraculosul sunt percepute si il delectează pe cititor ca produse pure ale imaginaţiei.

Se intorc in şoşea, dar nu mai găsesc nici maşina dar nici pe şoferul pe care-l strigau zadarnic. Se hotăresc astfel sa meargă pe jos spre Serampore, dar văd lumina unui felinar in pădure şi pornesc spre ea. Pierzând urma felinarului se rătăcesc prin labirintul pădurii, aici simbol al iniţierii inconştiente si o data cu ieşirea din acest traseu spre o a treia lume, fuziune a trecutului cu prezentul, ajung la o casă din marginea pădurii, locuinţă a unei lumi inexplicabile. Primiţi de un bătrân care vorbea o limbă arhaică, şi reacţiona prea greu, europenii sunt conduşi la stăpânul casei, Nilamvara Dasa, intreaga lui infăţisare, mişcarile dictate parcă de o forţă nevăzuta şi ritmul extrem de lent cu care se intâmplau toate, accentuează stranietatea intâmplării. Amintindu-şi de ţipătul auzit în pădure, Van Manen i-a relatat gazdei întreaga întâmplare. Dasa incepe să strige, dar tot ce se putea desluşi era numele de Lila. Europenii au inteles că femeia a fost ucisă, văzând apoi nişte oameni imbrăcaţi ciudat aducând o năsalie cu sicriul. Aşa că se hotărăsc să plece totuşi spre Serampore. Acolo află că nici ei, nici şoferul, nu ieşiseră din casă intreaga noapte. Au incearcat să refacă drumul parcurs alături de Budge, dar fară succes. De la Chatterji, prieten al lui Budge, cei trei află că intâmplările la care au asistat s-au petrecut acum 150 de ani. Gândindu-se că au fost implicaţi in practici oculte, cei trei şi Budge hotărăsc să păstreze tăcerea asupra celor petrecute, punând

capăt intâlnirilor de la Serampore. Intâmplările enigmatice la care au luat parte cei trei, precum şi sentimentele fantastice, hipnotizante, pe care le-au trăit europenii se pot pune pe seama unui vis comun, dar această ipoteză nu il multumeşte pe povestitor, care mai târziu, aflându-se la o mănăstire din Himalaya, incearcă să dezlege misterul celor intâmplate, intr-o discuţie cu Shivananda. Tânărul susţinea că practicile magice ale profesorului Bose i-au proiectat in alt timp, şi in alt spaţiu, pe când Shivananda ii explica insă că realitatea e doar o iluzie, oricine poate să-i producă transformări apelând la forţele oculte, amintindu-i de mitul zeitei Maya, cea care acoperă cu valul ei realitatea, transformând-o intr-o nălucire. Pentru a dovedi că are dreptate il proiectează din nou pe tânărul european in spaţiul şi timpul lui Dasa, producându-i o a doua ieşire din realitate. In final, europeanul se trezeşte a doua zi inconjurat de o lume plină de calm şi strălucire.

Conform opiniei lui Tzvrtan Todorov, condiţia dobândirii fantasticului pur constă în perfecta împletire dintre straniu şi miraculos; aceasta apare ca o ruptură in ordinea firească a lucrurilor şi se manifestă in cadrul relaţiei dintre sacru si profan, cei trei europeni sunt iniţiaţi şi numai lor le este dat să intre in zona sacră creată de Bose, pe când Budge nu poate participa la revelaţia celor trei, lui nereuşindu-i nici măcar ritualul vânătorii, el rămâne in spaţiul şi in timpul profan, ca şi soferul maşinii.

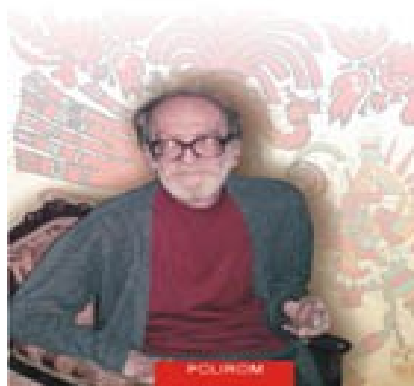
Literatura fantastică câştigă tot mai mulţi cititori prin subiectul enigmatic care te conduce alături de personaj intr-o noua lume atât de aproape de real dar totuşi ireală. Dilatarea şi contractarea timpului şi a spaţiului, precum şi ambiguitatea acţiunii relevă o experienţă spirituală iniţiatică, o rătăcire labirintică intre trei lumi, lăsându-i cititorului şansa de a descifra misterul in modul său propiu.

<u>*Dosarul Eliade. Jos farsa!*</u>
<u>*Partea întîi, vol. IV (1929-1936)*</u>

Autor: ***Mircea Handoca***
Colecţia: ***Documente Pro şi Contra***

Anul apariţiei: ***2000***
Nr. pagini: 240 / Format: 13 x 20 cm, broşat
Coperta: Dan Stanciu
ISBN: 973-8120-26-8

Dosarul ***Mircea Eliade*** *este proiectat de către Mircea Handoca în peste 20 de volume şi reproduce cronologic mulţimea documentelor pro şi contra, a elogiilor şi pamfletelor publicate în presa românească sau din străinătate la adresa lui Mircea Eliade pe perioada a 72 de ani (1926-1998).*

În paralel cu posibilele (încă actuale) îndolieli asupra exactităţii acuzaţiilor de antisemitism, facsism, hitlerism, legionarism, proferate împotriva lui Mircea Eliade, probele pro şi contra prezentate în aceste volume (şi în următoarele) pot face lumină.

Mircea Handoca*, eruditul exeget al lui Eliade, deschide prin acest prim Dosar de existenţă procesul cultural al deceniului al IV-lea. Acum, când veacul a sacralizat izbânzile şi a datat eşecurile, este reconfortant să citeşti, puse faţă în faţă, texte premonitorii şi reacţii defavorabile, opiniile unor oameni importanţi în cercurile culturale româneşti şi internaţionale.*

În ***volumul IV*** *sunt discutate zece cărţi ale lui Mircea Eliade (beletristică şi eseistică). Capitolele cărţii se opresc, pe rând, la scrierile lui Eliade, în dreptul cărora sunt reproduse opiniile exegeţilor: Constantin Noica, Mihail Polihroniade, Ionel Jianu, Alexandru Bilciurescu, Lascăr Sebastian, Const. D. Ionescu, Mircea Vulcănescu (****Isabel şi apele Diavolului****), Mircea Vulcănescu, Felix Aderca, V. Damaschin, Emil Gulian (****Solilocvii****), Camil Baltazar, Mihail Ilovici, Alexandru Talex, Ieronim Serbu, Lucian Boz, Nicolae Roşu, Al. Robot, Cezar Patrescu, Lucian Blaga, G. M. Zamfirescu, Matei Alexandrescu, Camil Baltazar, C. Floru, E. Ar. Zaharia (****Maitreyi****), Dan Petrasincu, Constantin Noica, Octav Sulutiu, Alexandru*

*Talex, Ion Chinezu, Ed. Grozia, Mihail Chirnoaga, Nicolae Roşu, Ion Cantacuzino, Alfons Adania, Pericle Martinescu, Emil Gulian, Dr. Justin Neuman (**Întoarcerea din Rai**), Ionel Jianu, Octav Sulutiu, Mircea Vulcănescu, Nicolae Roşu, Ion Chinezu, Paul Daniel, Edmond Grozia, C. Gerota (**Lumina ce se stinge**), Pericle Martinescu, I. Plugaru, M. D. Ioanid, Mircea Ştefănescu (**India**), Paul Bărbulescu, Nicolae Roşu, Pericle Martinescu, Ovidiu Papadima (**Oceanografie**), Mircea Eliade (**Alchimia asiatică**), Petru Manoliu, Aurel Bogdănescu, Pericle Martinescu, Octav Sulutiu, Ovidiu Papadima, Nicolae Roşu (**Santier**), Constantin Noica, Emil Cioran, I. Vasiliu, Pericle Martinescu, Gh. Nenisor, Mircea Mateescu, Septimiu Bucur, Tiberiu Iliescu, C. Panaitescu, Dan Petrasincu, Graziella Sotiriu, Mircea Eliade, Gh. Nenisor, Eugen Victor, Al. Philippide (**Huliganii**). Textele sunt preponderent elogioase. De o savoare unică e scrisoarea de reproşuri a lui Constantin Noica asupra Huliganilor. Volumul cuprinde numeroase atacuri de o rară violenţă concretizate în articole semnificative extrase din ziarele vremii şi din revistele interbelice.*

Alături de recenzii, eseuri, note, studii de analiză şi sinteză, sunt reproduse şi câteva scrisori cu referiri concrete la cărţile respective.

***Mircea Eliade (Vremea, 9 sept. 1934**): Există atâta rea credinţă şi atâta imbecilitate în publicistica literară românească, în această eternă cafenea în care se macină şi se recuză orice bună intenţie, orice talent, orice onestitate încât să ai geniul lui Goethe şi prolificitatea lui Victor Hugo şi tot n-ai să poţi schimba ceva. Orice ai face, orice atitudine ai avea, pentru orice ideal ai lupta, reaua credinţă şi imbecilitatea te recuză. Dacă experienţele tale te ajută să creşti, să te depăşeşti, să încerci alte lucruri, să lupţi cu alte nedreptăţi şi contra altor imbecili, se spune că ţi-ai abandonat idealul artei, că îţi pregăteşti o cariera politică sau socială, că eşti, într-un cuvânt, un trădător al misiunii ce ţi s-a încredinţat.*

Acesta este mediul literar românesc. Mediul băieţilor deştepţi, al tuturor lichelelor şi rataţilor, al tuturor trepăduşilor din redacţii, al tuturor neputincioşilor şi obositilor care mânuiesc fel de fel de arme, dar mai cu seama calomnia aceştia sunt adversarii cu care trebuie să lupte scriitorul tânăr...

<u>*DESPRE ELIADE*</u>

Influenţa italiană

Dorind să-şi lărgească orizontul intelectual dincolo de cultura franceză, pe atunci dominantă în România, Eliade învaţă limba italiană şi face din Giovanni Papini idolul său, în al cărui roman Un uomo finito se recunoaşte în întregime. Cu ocazia unor călătorii în Italia îi cunoaşte personal pe Papini şi pe Vittorio Macchioro, care avea publicaţii în domeniul istoriei religiilor. O indiscreţie a tânărului Eliade, care publică un interviu luat lui Macchioro, menţionând unele remarci amare ale acestuia asupra regimului lui Mussolini, i-au provocat acestuia neplăceri. În 1929 îşi ia licenţa cu o teză despre filozofia italiană în timpul Renaşterii.

India secretă

După cultura italiană, filozofia indiană devine a doua pasiune a lui Mircea Eliade. Obţinând o bursă particulară, începe să studieze limba sanscrită şi Yoga cu Surendranath Dasgupta, în Calcutta. Întors la Bucureşti, îşi dă doctoratul în

filozofie cu o dizertaţie despre Yoga. În 1933 capătă mare popularitate romanul Maitreyi, bazat pe experienţa din India şi pe date autobiografice. Între 1932 şi 1943 publică mai multe volume de proză literară, eseuri şi lucrări ştiinţifice.

Eliade şi Dreapta românească

De la mijlocul anilor '30, Eliade s-a apropriat treptat de ideologia Mişcării Legionare, în cadrul căreia devine un activist cunoscut. Acest lucru s-a manifestat în mai multe articole pe care le-a scris pentru diferite publicaţii, printre care şi ziarul oficial al Mişcării, "Buna Vestire", dar şi prin campania electorală pentru alegerile din decembrie 1937. Eliade s-a distanţat ulterior de această atitudine, însă a evitat mereu să se refere la această perioadă critică din tinereţea sa. Anumiţi exegeţi ai operei sale au comentat faptul că Eliade, de fapt, nu s-a dezis niciodata de valorile ideologiei legionare, dovadă idei de factură mistic-totalitară sau antisemite regăsibile în operele sale ştiinţifice, sau trimiteri la eroi legionari, regăsibile în operele sale literare.

Anii de maturitate

Începând din 1957, Mircea Eliade se stabileşte la Chicago, ca profesor de istorie comparată a religiilor la Universitatea "Loyola". Reputaţia sa creşte cu fiecare an şi cu fiecare nouă lucrare apărută, devine membru în instituţii ilustre, primeşte mai multe doctorate honoris causa.

Ca istoric al religiilor, Mircea Eliade a pus accentul asupra conceptului de spaţiu şi timp sacru. Spaţiul sacru este în concepţia lui Eliade centrul universului, pe când timpul sacru este o repetiţie a elementelor de la originea lumii, lumea considerată ca "orizontul" unui anume grup religios. În această concepţie fiinţele umane arhaice erau orientate în timp şi spaţiu, cele moderne ar fi dezorientate. Dar şi în omul modern ar exista o dimensiune ascunsă, subconştientă, guvernată de prezenţa secretă a unor profunde simboluri religioase. Catedra de Istoria Religiilor de la Universitatea din Chicago îi poartă numele, ca dovadă a vastei sale contribuţii la literatura specializată din acest domeniu. La catedră i/a urmat asistentul său, Ioan Petru Culianu, un alt savant român de talie internaţională.

În ultimii ani de viaţă, în ciuda serioaselor probleme de sănătate, a continuat să rămână angajat cu aceeaşi unică, nelimitată curiozitate şi entuziasm.

Mircea Eliade a murit la vârsta de 79 de ani, la 22 aprilie 1986, la Chicago.

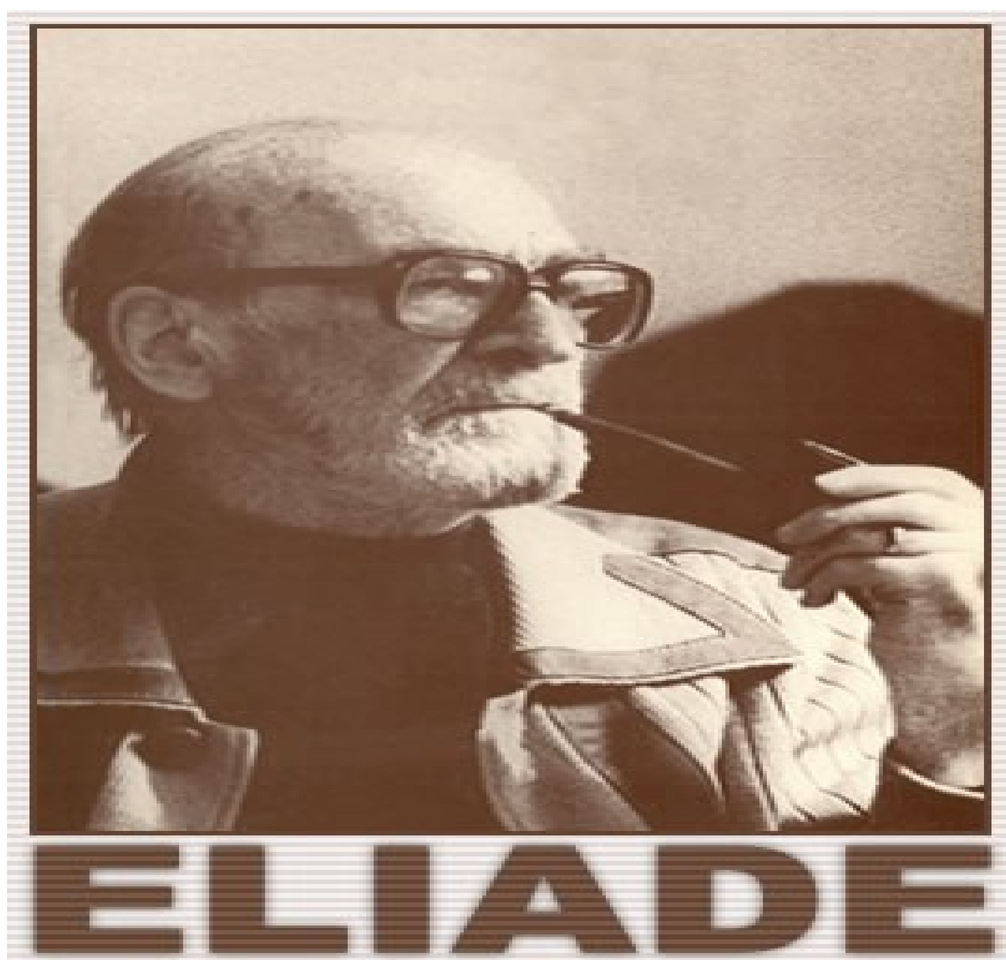
Eliade, romancierul

Opera sa literară stă mărturie acestei convingeri de viaţă, frescă a problemelor existenţiale în epoca pe care a trăit-o. Întoarcerea din rai (1934) şi Huliganii (1935) sunt romane semifantastice în care Eliade acceptă existenţa unei realităţi extrasenzoriale. Omul este în căutarea propriilor sale forţe ascunse, este instrumentul acestor forţe pe care nu le poate controla. Această filozofie personală este exprimată de Mircea Eliade atât în nuvele memorabile, cum ar fi La ţigănci (1959), cât şi în romanul Noaptea de Sânziene (1971).

Posteritatea lui Mircea Eliade

Posteritatea sa este controversată, îndeosebi datorită modului malonest în care şi-a construit propria biografie. În ciuda detaliilor amănunţite pe care volumele Jurnalului său sau ale altor scrieri autobiografice le oferă, Eliade nu se referă - sau se referă distorsionat - la episoade care i-ar fi putut umbri reputaţia. Astfel, exegeţii săi au trebuit să reconstituie rolul participării sale la mişcarea legionară din lucrările altor autori, precum Jurnalul lui Mihail Sebastian.

Valorile spirituale, antiistoriste şi antipolitice promovate de Eliade au continuat să anime proiecte culturale şi după 1990, moment in care a (re)dobândit un statut de autor mitic. Îndeosebi în rândul tinerilor, care, redescoperind concomitent libertatea religioasă, literatura fantastică şi fronda specifică tânărului Eliade au creat din opera şi viaţa lui Eliade noi referinţe.

Mircea Eliade

CUPRINS: